

ZBORNİK RADOVA

JOURNAL OF ECONOMY AND BUSINESS

Ekonomski fakultet Sveucilišta u Mostaru

Godina 2015., No. XXI. Posebno izdanje

ISSN 1840-3255

Nakladnik

Ekonomski fakultet Sveucilišta u Mostaru
Matice hrvatske bb, 88 000 Mostar, Bosna i Hercegovina

Za nakladnika

prof.dr.sc. Mila Gadžic, dekan

Uredništvo

dr.sc. Vinko Belak, dr.sc. Đuro Benic, dr.sc. Mila Gadžic, dr.sc.
Dražena Gašpar, dr.sc. Slavo Kukic, dr.sc. Tonci Lazibat, dr.sc.
Zora Marijanovic, dr.sc. Brano Markic, dr.sc. Igor Živko,
Jadranka Šimunovic

Glavni i odgovorni urednik

prof.dr.sc. Mila Gadžic, dekan

Urednik

doc.dr.sc. Igor Živko

Urednici posebnog izdanja

prof.dr.sc. Željana Aljinović Barać,
doc.dr.sc. Josipa Grbavac
prof.dr.sc. Danimir Gulin

Korektor

Arijana Laura, prof.

Jelena Jurić, prof.

Naklada

150 primjeraka

Tisak

Fram-Ziral d.o.o., Mostar

ISSN 1840-3255

CIP – Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine

Radovi objavljeni u Zborniku radova (Journal of Economy and Business)

Ekonomskog fakulteta referiraju se u:

Journal of Economic Literature Pittsburgh, Pennsylvania, USA – JEL on CD, e-
JEL, EconLit, EBSCO

Sažetci radova objavljeni su na Web stranici:

<http://ef.sve-mo.ba/node/141>

SADRŽAJ

Prethodno priopćenje
Ivana Barišić Istraživanje važnosti potpore višeg menadžmenta za aktivnost interne revizije na primjeru poduzeća u Republici Hrvatskoj
Ivana Dropulić, Marko Čelar Utjecaj kibernetičkih kontrola na kvalitetu godišnjih izvješća
Mirjana Hladika Zastupljenost računovodstvene profesije u menadžerskim strukturama i njezina uloga u ostvarivanju ciljeva poduzeća
Pregledni rad
Željana Aljinovi Barać, Slavko Šodan, Vuko Tina Koliko je računovodstvo fer vrijednosti zaista fer?
Mira Dimitrić, Dunja Škalamera-Alilović, Davor Vašiček Učinci primjene suvremenih metoda troškovnog i upravljačkog računovodstva u javnom sektoru Republike Hrvatske i Republike Slovenije
Martina Dragija, Maja Letica, Bobana Čager Usporedba računovodstvenog okvira i financijskog izvještavanja institucija visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini
Jagoda Osmančević, Ivana Družić Lutilsky Model izračuna cijene koštanja medicinskih usluga u računovodstvu aktivnosti
Ana Ježovita Mogućnosti ocjene kvalitete zaduženosti poduzeća primjenom financijskih pokazatelja profitabilnosti
Novak Kondić, Jelena Pošaljević Adekvatnost pitanja koja dovode do skretanja pažnje u revizorskom mišljenju u Republici Srpskoj
Iris Lončar Važnost računovodstvenih informacija u suvremenom poslovnom odlučivanju - primjer hrvatskog hotelijerstva

<p>Ivana Mamić Sačer, Dijana Vuković, Dijana Pavić</p> <p>Komparativna analiza vrhovnih revizijskih institucija u Republici Hrvatskoj I Bosni i Hercegovini</p>
<p>Selma Novajlija Islambegović, Nadim Islambegović</p> <p>Model otkrivanja računovodstva „velikog čišćenja“ u financijskim izvještajima s posebnim osvrtom na otpisivanje potraživanja</p>
<p>Hrvoje Perčević, Marina Mićin</p> <p>Model računovodstvenog izvještavanja o troškovima kvalitete uz njihov obračun na bazi aktivnosti</p>
<p>Duško Šnjegota</p> <p>Dometi i ograničenja u razvoju javne revizije u Bosni i Hercegovine</p>
<p>Boris Tušek</p> <p>Odnos između revizijskog odbora i interne revizije – postojeće stanje i izazovi u hrvatskim poduzećima</p>
<p>Vesna Vašiček</p> <p>usklađenost financijskih izvještaja proračuna i proračunskih korisnika u Republici Hrvatskoj s Međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor</p>
<p>Davor Vašiček, Ivana Družić Lutitsky, Jovanović Tatjana</p> <p>Komparacija računovodstvenih sustava javnog zdravstva Republike Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine</p>
<p>Lajoš Žager, Danimir Gulin</p> <p>Imamo li novi pristup izračuna obrtnog kapitala i pokazatelja likvidnosti?</p>
<p>Katarina Žager, Sanja Sever Mališ, Nikolina Dečman</p> <p>Značaj Kodeksa profesionalne etike za djelovanje računovođa I revizora</p>
<p>Igor Živko, Zora Marijanović, Josipa Grbavac</p> <p>Rizici u poslovanju – upravljanje pristupom financija i računovodstva</p>

dr. sc. Ivana Barišić
Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet
ibarisic@efzg.hr

ISTRAŽIVANJE VAŽNOSTI POTPORE VIŠEG MENADŽMENTA ZA AKTIVNOST INTERNE REVIZIJE NA PRIMJERU PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prethodno priopćenje

Sažetak

Stvarna korisnost interne revizije moguća je kroz potpuno ostvarenje njezina potencijala i svrhe, a neke od pretpostavki su podržavajuće okruženje u kojem djeluje, odnosno suradnja s menadžmentom koje prepoznaje važnost i podržava rad interne revizije. Odnos s menadžmentom može značajno utjecati na učinkovitost funkcije interne revizije. Adekvatnost odnosa s menadžmentom, kao temeljnim korisnikom interne revizije, važna je zbog omogućavanja rada kroz dostupnost svih potrebnih resursa, kako ljudskih i materijalnih, tako i informacijskih. Interna revizija se razvija kao savjetnička funkcija menadžmenta pa je njegova potpora u obostranom interesu.

Cilj rada je istražiti jesu li interakcija s menadžmentom i potpora višeg menadžmenta internoj reviziji povezane s učinkovitošću interne revizije, odnosno kakav vid potpore menadžmenta se u tom odnosu iskazuje kao najznačajniji. Empirijsko istraživanje je provedeno na primjeru poduzeća u Republici Hrvatskoj. Ustanovljeno je da su interakcija s menadžmentom i potpora menadžmenta internoj reviziji statistički značajno povezani s učinkovitošću interne revizije te u poduzećima u kojima postoji bolja interakcija s menadžmentom i potpora internoj reviziji, veća je šansa da će interna revizija biti učinkovita. Također, prema rezultatima istraživanja, kod poduzeća kod kojih rukovoditelj interne revizije ima veću mogućnost direktnog pristupa višem menadžmentu te gdje viši menadžment osigurava internoj reviziji u većoj mjeri neometan pristup svim sektorima u poduzeću i direktnu komunikaciju s ostalim razinama menadžmenta (nižom i srednjom) interna revizija je učinkovitija, odnosno njezine preporuke se prihvaćaju u većem stupnju.

Ključne riječi: *interna revizije, potpora menadžmenta, učinkovitost interne revizije*

JEL: M420

dr.sc. Ivana Dropulić

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Splitu, RH
ivana.dropulic@efst.hr

Marko Čular, mag.oec.

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Splitu, RH
marko.cular@efst.hr

UTJECAJ KIBERNETSKIH KONTROLA NA KVALITETU GODIŠNJIH IZVJEŠĆA

Prethodno priopćenje

Sažetak

Menadžerska kontrola predstavlja ciljno upravljanje od strane menadžmenta društva s temeljnom funkcijom postavljanja ciljeva društva te osiguravanja realizacije istih. Efikasno integrirani sustavi menadžerske kontrole, koji njeguju suradnju zaposlenika i kreativnost u otkrivanju i iskorištavanju novih poslovnih mogućnosti, temelj su za dugoročno i uspješno poslovanje društva. Kibernetske kontrole (KK) su sastavni dio sustava menadžerske kontrole te su u ovom radu koncipirane kroz četiri dimenzije: budžeti, financijske mjere performansi, nefinancijske mjere performansi i hibridni sustavi mjerenja performansi. S druge strane, analizira se kvaliteta godišnjih izvješća te je za potrebe istraživanja izračunat indeks kvalitete godišnjih izvješća (IKGI). Godišnje izvješće, kao bitno izvješće za percipiranje slike društva, ima za cilj komunikaciju sa svim interesnim skupinama te istima pruža pravovremene, pouzdane i relevantne informacije o prošlim, sadašnjim i budućim aktivnostima društva. Ovaj rad istražuje utjecaj kibernetičkih kontrola na kvalitetu godišnjih izvješća te pretpostavlja da će viša razina primjene kibernetičkih kontrola od strane menadžmenta društva utjecati na kvalitetniju izradu godišnjih izvješća.

Osnovni cilj ovog istraživanja je analiza stupnja povezanosti kibernetičkih kontrola i kvalitete godišnjih izvješća, odnosno analizirano je na koji način i u kolikoj mjeri kibernetičke kontrole primijenjene u poslovanju društva utječu na kvalitetu godišnjih izvješća. Empirijsko istraživanje je provedeno na uzorku od 40 hrvatskih listanih društava i to metodom anketnog upitnika za formiranje varijable o uporabi kibernetičkih kontrola, a analizom godišnjih izvješća za formiranje varijable o kvaliteti godišnjih izvješća. Uz korištenje relevantnih kvantitativnih i statističkih analiza, te računajući indeks KK i IKGI, rezultati provedenog empirijskog istraživanja pokazuju da većina listanih društava ima visoku razinu primjene kibernetičkih kontrola dok su godišnja izvješća prosječne kvalitete. Nadalje, rezultati istraživanja su pokazali da postoji pozitivna i značajna veza između kibernetičkih kontrola i kvalitete godišnjih izvješća te društva s većom razinom primjene kibernetičkih kontrola kreiraju kvalitetnija godišnja izvješća.

Ključne riječi: *indeks kvalitete godišnjih izvješća, sustavi menadžerske kontrole, kibernetičke kontrole, hrvatska listana društva*

JEL: M41, M49

dr. sc. Mirjana Hladika

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

mhladika@efzg.hr

ZASTUPLJENOST RAČUNOVODSTVENE PROFESIJE U MENADŽERSKIM STRUKTURAMA I NJEZINA ULOGA U OSTVARIVANJU CILJEVA PODUZEĆA

Prethodno priopćenje

Sažetak

U dioničkim društvima uobičajeno je razdvojena funkcija vlasništva (dioničari) od funkcije upravljanja (menadžment). U suvremenim uvjetima poslovanja koje karakterizira globalna financijska i gospodarska kriza potrebno je uložiti dodatne napore i pažnju u procesu donošenja odluka kojima se ciljevi poduzeća postavljaju u racionalne i ostvarive okvire. Ostvarivanje ciljeva poduzeća preduvjet je ostvarivanja dodatnih bonusa menadžera poduzeća. Ciljevi poduzeća mogu biti različiti – od maksimiziranja prihoda, minimiziranja troškova ili pak ostvarivanja što veće stope povrata investicija. U svakom slučaju, svi se ciljevi moraju kvantitativno iskazati, a upravo u tom segmentu kvantitativnog iskazivanja ciljeva poduzeća dominantna je uloga računovodstvene profesije. Primjenom odgovarajućih računovodstvenih načela računovođe imaju mogućnost (može se reći i moć) izravno utjecati na veličine iskazane u financijskim izvještajima. Uvođenje i primjena fer vrijednosti dovela je do implementacije procijenjenih vrijednosti imovine i obveza u financijske izvještaje, a posljedica toga je upitna kvaliteta financijskih izvještaja te kao posljedica tih procjena sve veći jaz između rezultata poslovanja kao obračunske kategorije i novčanog toka kao financijske kategorije. Učinci financijske i gospodarske krize su snažni, a negativne efekte krize kroz primjenu dopuštenih računovodstvenih načela ublažava i u prihvatljive okvire svodi računovodstvena profesija. Istraživanja u razvijenim zemljama pokazuju da je sve veći udio računovodstvene profesije u menadžerskim strukturama, odnosno da se povećava broj računovođa koji su predsjednici uprava ili financijski direktori. Zastupljenost računovodstvene profesije u menadžerskim strukturama, kako u profitnom sektoru tako i u neprofitnom sektoru, svakodnevno se povećava. Potreba za uključenošću računovodstvene profesije u menadžerske strukture neupitna je i proizlazi iz znanja i vještina koje posjeduje računovodstvena profesija. S obzirom na značaj računovodstvene profesije i uključenost računovođa u menadžerske strukture, razvidna je njezina aktivna uloga u ostvarivanju ciljeva poduzeća. Cilj ovog rada je istražiti relevantne sekundarne izvore podataka o temeljnim računovodstvenim načelima, o utjecaju primjene fer vrijednosti za vrednovanje ekonomskih kategorija na kvalitetu financijskih izvještaja te značaju računovodstvene profesije i načinima njezina sudjelovanja u ostvarivanju ciljeva poduzeća, te kroz primarno istraživanje utvrditi zastupljenost računovodstvene profesije u menadžerskim strukturama poduzeća koja posluju u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: računovodstvena profesija, menadžerske strukture, MRS/MSFI, fer vrijednost, kvaliteta financijskih izvještaja

JEL: M40, M41

prof.dr.sc. Željana Aljinović Barać
Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet
zbarac@efst.hr

doc.dr.sc. Slavko Šodan
Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet
ssodan@efst.hr

doc.dr.sc. Tina Vuko
Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet
tina.vuko@efst.hr

KOLIKO JE RAČUNOVODSTVO FER VRIJEDNOSTI ZAISTA FER?

Pregledni rad

Sažetak

Iako se često smatra kako je koncept fer vrijednosti temeljni koncept suvremenog sustava financijskog izvještavanja, aktualni model financijskog izvještavanja zapravo predstavlja kombinaciju različitih osnova za mjerenje: povijesnog troška, tekućeg troška, neto ostvarive vrijednosti, fer vrijednosti i nadoknadivog iznosa. Pri tom se postavlja pitanje o adekvatnosti računovodstvenog mjerenja te o kvalitativnim obilježjima informacija utemeljenih na fer vrijednosti. Rasprave na ovu temu u znanstvenim krugovima, među praktičarima i regulatorim tijelima su stare gotovo koliko i samo računovodstvo, a svaki put se iznova intenziviraju u razdobljima financijskih nestabilnosti i s pojavom financijske krize. S obzirom na sve izneseno, ciljevi ovog rada su: (1) sažetim razmatranjem povijesnog razvoja računovodstvenog mjerenja uvidjeti motive i povode koji su vodili k većoj orijentaciji prema paradigmi fer vrijednosti, te temeljem toga spoznati koji praktični problemi mogu proizaći iz veće primjene računovodstvenog modela fer vrijednosti u budućnosti; (2) sistematizirati i analizirati primjenu modela fer vrijednosti kroz međunarodne računovodstvene standarde/međunarodne standarde financijskog izvještavanja; (3) kritički analizirati obilježja objavljenih informacija o fer vrijednosti u kontekstu kvalitete i ispunjavanja ciljeva financijskog izvještavanja, te usporediti obilježja informacija tog modela s ostalim metodama mjerenja u računovodstvu; i (4) kritički preispitati adekvatnost primjene modela fer vrijednosti i njegove uloge u nastanku i jačanju financijske krize.

Ključne riječi: *fer vrijednost, kvaliteta financijskog izvještavanja, financijska kriza*

JEL: M41, M48

prof.dr.sc. Mira Dimitrić

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, I. Filipovića 4, 51000 Rijeka, Republika Hrvatska
dimitric@efri.hr

prof.dr.sc. Dunja Škalamera-Alilović

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, I. Filipovića 4, 51000 Rijeka, Republika Hrvatska
skalamer@efri.hr

prof. dr. sc. Davor Vašiček

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, I. Filipovića 4, 51000 Rijeka, Republika Hrvatska
dvasicek@efri.hr

**UČINCI PRIMJENE SUVREMENIH METODA TROŠKOVNOG I UPRAVLJAČKOG
RAČUNOVODSTVA U JAVNOM SEKTORU
REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE SLOVENIJE ***

Pregledni rad

Sažetak

Troškovno i upravljačko računovodstvo pokriva značajan prostor djelovanja novog javnog menadžmenta kao nezaobilaznog koncepta u reformiranju suvremenog javnog sektora. Kompetencije novog javnog menadžmenta usko su povezane s primjenom suvremenih metoda troškovnog i upravljačkog računovodstva u izvršenju različitih operativnih funkcija: od kontrole i redukcije troškova, mjerenja učinkovitosti, budžetiranja kapitala, evaluacije programa, određivanja cijena i naknada javnih usluga i drugih. One su od strateške važnosti kako za pretežno tradicionalni, troškovno usmjereni model upravljanja, tako i za suvremeni model kontinuiranog i obuhvatnog mjerenja uspješnosti, a sve s glavnim ciljem uspješnog i učinkovitog upravljanja javnim resursima, uz povećanje zadovoljstva korisnika javnih usluga i sniženje javnih rashoda.

U radu su predstavljeni rezultati empirijskog istraživanja o primjeni metoda troškovnog i upravljačkog računovodstva u jedinicama javnog sektora Republike Hrvatske i Republike Slovenije u području upravljanja troškovima, budžetiranja kapitala i mjerenja uspješnosti, te o povezanosti kompetencija u primjeni tih metoda s uspješnošću troškovnog i upravljačkog računovodstva u javnom sektoru.

Ključne riječi: javni sektor, troškovno i upravljačko računovodstvo

JEL: H83, M41

* Ovaj rad je nastao uz potporu projekta Sveučilišta u Rijeci: "Koncepti i metode troškovnog i upravljačkog računovodstva u javnom sektoru Republike Hrvatske" (broj:13.02.1.2.09).

dr.sc. Martina Dragija

Ekonomski fakultet Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, RH
mdragija@efzg.hr

doc.dr.sc. Maja Letica

Ekonomski fakultet Mostar, Sveučilište u Mostaru, BiH
maja.letica@sve-mo.ba

mr.sc. Bobana Čegar

Ekonomski fakultet Banja Luka, Univerzitet u Banja Luci, BiH
bobana.cegar@efbl.org

USPOREDBA RAČUNOVODSTVENOG OKVIRA I FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA INSTITUCIJA VISOKOG OBRAZOVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ I BOSNI I HERCEGOVINI¹

Pregledni rad

Sažetak

Institucije visokog obrazovanja su od velikog značaja za svaku zemlju. Navedeno osobito dolazi do izražaja u uvjetima krize kada se institucije visokog obrazovanja promatraju kao jedni od glavnih „pokretača gospodarstva“. Naime, institucije visokog obrazovanja ključne su za socijalni i ekonomski razvoj zemlje kroz jačanje ljudskog kapitala, izgradnju baze znanja, diseminaciju i korištenje novih znanja, te održavanje razine znanja. U kontekstu prethodno istaknutih činjenica, u trenutnim uvjetima kada je većina europskih zemalja suočena s ekonomskom i financijskom krizom pred institucije visokog obrazovanja su stavljena dodatna očekivanja kako u nastavnom i istraživačkom dijelu. Stoga su institucije visokog obrazovanja uključene u čitav niz financijskih i institucionalnih reformi prvenstveno vezanih uz postizanje financijske održivosti, jačanje institucionalne autonomije, te osiguranje kvalitete. U ovom radu istražuju se specifičnosti financijskog izvještavanja institucija visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, koja se zbog razlika između entiteta promatra odvojeno kroz Federaciju Bosne i Hercegovine i Republiku Srpsku. Cilj je usporediti zakonodavni okvir računovodstva institucija visokog obrazovanja spomenutih zemalja te istaknuti računovodstvene i porezne specifičnosti. Nadalje, autori će pored eksternog izvještavanja istražiti razinu primjene menadžerskih odnosno internih izvještaja u kontekstu započetih reformskih procesa na institucijama visokog obrazovanja.

Ključne riječi: računovodstvo, financijsko izvještavanje, visoko obrazovanje, Republika Hrvatska, Bosna i Hercegovina

JEL: I23, M41

¹Ovaj rad je financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom 8509, Accounting and financial reporting reform as a means for strengthening the development of efficient public sector financial management in Croatia.

mr.sc. Jagoda Osmančević, mr. sc.
Ekonomski fakultet, Univerzitet u Bihaću,
osmancevic4@gmail.com

izv.prof.dr.sc. Ivana Dražić Lutlisky,
Ekonomski fakultet. Sveučilište u Zagrebu,
idrazic@efzg.hr

MODEL IZRAČUNA CIJENE KOŠTANJA MEDICINSKIH USLUGA U RAČUNOVODSTVU AKTIVNOSTI²

Pregledni rad

Sažetak

Ovaj rad ima za cilj definiranje modela izračuna cijene koštanja medicinskih usluga u računovodstvu aktivnosti, uzimajući u obzir činjenicu da se upravljanje troškovima može iskazati kroz dva pravca: težnja ka kontinuiranom smanjenju i težnja ka kontroli (preispitivanju) troškova. Model se temelji na primarnoj razini, točnije na razini Doma zdravlja u Bosni i Hercegovini i razmatra uslugu prvog općeg liječničkog pregleda u ordinaciji. Upravljanje troškovima nije nekritično „rezanje“ (snižavanje) svih troškova „bez kojih se može“. Zdravstvene ustanove u nerazvijenim zemljama širom svijeta primjenjuju tradicionalni sustav obračuna troškova koji jednoobrazno raspoređuje troškove na nosioce (medicinske usluge), što ima za posljedicu podcjenjivanje i precjenjivanje cijene koštanja pojedinih usluga. Iste, ostvaruju gubitke od poslovnih aktivnosti koji su posljedica nemogućnosti identifikacije stvarnog troška pruženih usluga, nemogućnosti eliminacije meditacijskih usluga i aktivnosti, nemogućnosti praćenja efikasnosti obavljanja aktivnosti niti kvaliteta obavljenih aktivnosti. Upravljanje troškovima bazirano na aktivnostima usmjereno je na pružanje informacija menadžmentu zdravstvene ustanove za optimalno poslovno odlučivanje, vezano za povećanje uspješnosti poslovanja, kroz pružanje odgovora na dva ključna pitanja: „Kako se formira cijena medicinskih usluga?“ i „Zašto medicinske usluge koštaju toliko?“ Istraživanja vezana za ovaj rad pokazala su da bi implementacija računovodstva aktivnosti u zdravstvenim ustanovama pozitivno utjecala na povećanje uspješnosti poslovanja istih jer omogućuje kombinaciju aspekta kontrole troškova i aspekta podrške odlučivanju. Aspekt kontrole troškova zahtijeva kontinuirano razmatranje aspekta koristi i troška, dok aspekt podrške odlučivanju omogućuje identificiranje aktivnosti koje ne dodaju vrijednost (engl. non-value added activities), te njihovu eliminaciju u cilju povećanja uspješnosti. Ista su dokazala da računovodstvo aktivnosti osigurava kvalitetne informacije o stvarnim troškovima pojedinih medicinskih usluga na bazi eliminacije aktivnosti koje ne dodaju vrijednost toj usluzi.

Ključne riječi: cijena koštanja medicinskih usluga, računovodstvo aktivnosti, podcjenjivanje i precjenjivanje troškova, upravljanje cijenom koštanja, tj. troškovima

JEL: M40

² Ovaj rad je financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom br. 8509 Accounting and financial reporting reform as a means for strengthening the development of efficient public sector financial management in Croatia.

dr. sc. Ana Ježovita

Ekonomski fakultet Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, RH

ajezovita@efzg.hr

MOGUĆNOSTI OCJENE KVALITETE ZADUŽENOSTI PODUZEĆA PRIMJENOM FINANCIJSKIH POKAZATELJA PROFITABILNOSTI

Pregledni rad

Sažetak

Recentna gospodarska kretanja u Hrvatskoj rezultirala su negativnim trendovima s aspekta svih važnijih makroekonomskih indikatora prije svega stope rasta BDP-a i stope nezaposlenosti (Državni zavod za statistiku, 2015). U tom smjeru kreće se i broj aktivnih poduzeća koji je od 2009. do 2013. godine smanjen za preko 33.000 odnosno za više od 18% (Državni zavod za statistiku, 2015). Takvi trendovi zahtijevaju obuhvatniju i precizniju analizu kvalitete financiranja poslovanja aktivnih poduzeća od strane potencijalnih investitora, kreditora, vlasnika, zaposlenih, države i ostalih interesnih skupina. S aspekta eksternih interesnih skupina, dostupna podloga za ocjenu poslovanja dana je u obliku javno objavljenih godišnjih financijskih izvještaja pa se u tom kontekstu analiza financijskih izvještaja ističe kao izrazito važan instrument procjene kvalitete financiranja poslovanja poduzeća. Poduzeće raspoloživu imovinu može financirati korištenjem vlastitih ili tuđih izvora financiranja. Određivanje strukture izvora financiranja imovine provodi se ocjenom statičke zaduženosti poduzeća gdje najvažniju ulogu imaju koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja, a njihova analiza predstavlja tek prvi stupanj u sveobuhvatnoj ocjeni kvalitete zaduženosti. Nakon ocjene statičke zaduženosti slijedi ocjena dinamičke zaduženosti koja uključuje ocjenu sposobnosti poduzeća da ostvarenim zaradama prije kamata i poreza pokriva rashode od kamata koji nastaju kao posljedica korištenja tuđih izvora financiranja. U konačnici, kako bi se ocijenila isplativost korištenja tuđih naspram vlastitih izvora financiranja, poželjno je koristiti pokazatelje profitabilnosti uključujući rentabilnost imovine i rentabilnost vlastitog kapitala. Rentabilnost ukupne imovine ukazuje na sposobnost poduzeća da ostvaruje ukupne povrate za vlasnike vlastitih i tuđih izvora financiranja. S druge strane rentabilnost vlastitog kapitala usmjerena je sposobnost poduzeća da zarađuje za vlasnike vlastitih izvora financiranja. Analiziranjem oba pokazatelja, uključujući promatranje koeficijenta financiranja moguće je izvesti konkretne zaključke o isplativosti i efikasnosti korištenja tuđih u odnosu na vlastite izvore financiranja s aspekta pojedinog poduzeća.

Ključne riječi: zaduženost, profitabilnost, financijska poluga, rentabilnost imovine, rentabilnost vlastitog kapitala

JEL: M41

prof.dr.sc. Novak Kondić
Ekonomski fakultet, Univerzitet u Banjoj Luci
novak.kondic@efbl.org

doc.dr.sc. Jelena Poljašević
Ekonomski fakultet, Univerzitet u Banjoj Luci
jelena.poljasevic@efbl.org

ADEKVATNOST PITANJA KOJA DOVODE DO SKRETANJA PAŽNJE U REVIZORSKOM MIŠLJENJU U REPUBLICI SRPSKOJ

Pregledni rad

Sažetak

U uvjetima sve kompleksnijih finansijskih izvještaja, a u cilju njihovog boljeg razumijevanja, jedan od načina da se poboljša komunikacija između revizora i korisnika je da revizor u svom izvještaju korisnicima skrene pažnju na određena pitanja. Skrećući pažnju, revizor ukazuje korisniku na događaje koji su utjecali na pojedine informacije u finansijskim izvještajima ili koji mogu utjecati na buduće poslovanje poduzeća, a koji mogu biti značajni pri donošenju odluka. Cilj ovog rada je utvrditi je li revizori u Republici Srpskoj skreću pažnju na ona pitanja koja su u skladu sa Međunarodnim revizorskim standardima, te na koja pitanja se pažnja najviše skreće. Istraživanje je izvršeno putem upitnika koji je poslat revizorskim društvima, te analizom revizorskih izvještaja poduzeća koja se kotiraju na Banjalučkoj burzi. Rezultati pokazuju kako revizori često skreću pažnju na pitanja koja nisu u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, a koja su mogla dovesti do modificiranog mišljenja. U najvećem broju slučajeva to su revizorska društva koja imaju zaposlenog samo jednog revizora i koja nemaju uspostavljen sustav kontrole kvaliteta. Najčešće pitanje na koje se skreće pažnja, a koje je u skladu sa standardima, stalnost je poslovanja. Međutim, nije moguće utvrditi je li menadžment na odgovarajući način objelodanio informaciju o prijetnji nastanka poslovanja, pa samim time ni jesu li se revizori uvjerali da postoji plan menadžmenta za prevladavanje ove prijetnje. Skretanje pažnje je veoma važan dio revizorskog izvještaja, budući da se u više od pola revizorskih izvještaja skreće pažnja na određena pitanja, a prema analiziranim revizorskim izvještajima poduzeća sa službenog tržišta Banjalučke burze. Upravo iz tog razloga, adekvatnost ovih pitanja utječe na kvalitetu revizorskih izvještaja i povjerenje u revizorsku profesiju.

Ključne riječi: *skretanje pažnje, revizorsko mišljenje, stalnost poslovanja (going concern), kontrola kvalitete*

JEL: M42

doc.dr.sc. Iris Lončar

Odjel za ekonomiju i poslovnu ekonomiju, Sveučilište u Dubrovniku, RH

iris.loncar@unidu.hr

VAŽNOST RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA U SUVREMENOM POSLOVNOM ODLUČIVANJU - PRIMJER HRVATSKOG HOTELIJERSTVA

Pregledni rad

Sažetak

Sukladno svojoj definiciji računovodstvo bi trebalo predstavljati glavni izvor financijskih podataka i informacija o poslovnim događajima koji se odvijaju u poslovnim sustavima i njihovom okruženju. Kvalitetnim ustrojem računovodstva kao uslužne aktivnosti, koja opskrbljuje relevantnim informacijama zainteresirane korisnike, ispunjava se jedan od ključnih preduvjeta menadžerskog donošenja odgovarajućih poslovnih odluka. Međutim, inozemna iskustva koja su iskazana u objavljenim znanstvenim istraživanjima ukazuju na izostanak prevladavajuće računovodstvene podrške u procesima donošenja menadžerskih odluka, posebice onih strateških. Stoga je kao cilj ovog rada postavljeno utvrđivanje prisutnosti opisanih procesa u hrvatskom poslovnom okruženju. Za provedbu istraživanja odabrana je djelatnost hotelijerstva, a ovakav odabir nametnuo se zbog neprijeporne važnosti istaknute djelatnosti za afirmaciju nacionalne ekonomije s obzirom na izrazito propulzivan karakter ove grane gospodarstva koji se pozitivno odražava na razinu ukupne zaposlenosti i nacionalnog dohotka.

Kako bi se spoznala zastupljenost računovodstva kao izvora informacija za menadžersko djelovanje i odlučivanje, provedeno je empirijsko istraživanje, a ciljnu populaciju su činili oni ugostiteljski poslovni sustavi koji se, sukladno Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti, svrstavaju u skupinu „Hoteli“. Primjenom odgovarajućih statističkih metoda analizirani su i elaborirani podaci do kojih se došlo anketnim istraživanjem. S obzirom na skupinu ispitanika koji su participirali u istraživanju: menadžere uključene u procese donošenja poslovnih odluka, istraživanje će rezultirati uvidom u stanje računovodstvene prakse u hrvatskom hotelijerstvu. Dobiveni rezultati omogućit će unapređenje kvalitete računovodstvenog izvještavanja i stvorit će platformu za postizanje veće senzibilnosti računovodstva na promjene u okruženju, te poticanje njegove fleksibilnosti u reakcijama. Konačni doprinos ovog rada realizirat će se u mjeri u kojoj se njegovi rezultati budu iskoristili kao smjernica u izradi modela prilagodbe računovodstva potrebama upravljanja u uvjetima turbulentnog i nesigurnog globalnog okruženja, kao i u „proizvodnji“ informacija veće uporabne vrijednosti.

Ključne riječi: računovodstvene informacije, potrebe menadžera, hrvatsko hotelijerstvo, smjernice prilagodbe

JEL: M40, M41

izv. prof. dr. sc. Ivana Mamić Sačer

Ekonomski fakultet Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, RH

imamic@efzg.hr

mr. oec. Dijana Vuković

Ekonomski fakultet Bihać, Univerzitet u Bihaću, BiH

vukovic.dijana@hotmail.com

dr. sc. Ivana Pavić

Ekonomski fakultet Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, RH

isever@efzg.hr

KOMPARATIVNA ANALIZA VRHOVNIH REVIZIJSKIH INSTITUCIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ I BOSNI I HERCEGOVINI

Pregledni rad

Sažetak

Vrhovne revizijske institucije od presudnog su značaja za ocjenu vjerodostojnosti i istinitosti financijskih izvještaja, zakonitog trošenja sredstava kao i primjene zakonskih propisa subjekata u javnom sektoru. Pored toga, ove institucije doprinose povećanju učinkovitosti, ekonomičnosti i djelotvornosti obavljanja aktivnosti, projekata odnosno poslovanja ovih subjekata. Svrhovitost vrhovnih revizijskih institucija za pojedinu zemlju vidljiva je i na indirektnan način, kroz brojne uštede koje ove institucije ostvaruju. Kako postoje različiti načini organizacijskog ustroja vrhovnih revizijskih institucija, određene sličnosti ali i razlike u opsegu i načinu njihova djelovanja temeljni cilj ovog rada je provesti komparativnu analizu ustroja, normativnog okvira, subjekata revizije kao i opsega provedenih pojedinih vrsta državne revizije u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Ključne riječi: *Bosna i Hercegovina, državna revizija, Republika Hrvatska, vrhovne revizijske institucije*

JEL: H83, M42

izv.prof.dr.sc. Selma Novalija Islambegović
Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli
selma.novalija@untz.ba

mr.sc. Nedim Islambegović
Elektroprivreda BiH
nedim.islambegovic@gmail.com

MODEL OTKRIVANJA RAČUNOVODSTVA „VELIKOG ČIŠĆENJA“ U FINACIJSKIM IZVJEŠTAJIMA S POSEBNIM OSVRTOM NA OTPISIVANJE POTRAŽIVANJA

Pregledni rad

Sažetak

Kreativno računovodstvo je prvobitno bilo zamišljeno kao način da se realno prikaže stvarno stanje finacijskog položaja i uspješnosti neke kompanije i način da se uz povijesni prikaz vrijednosti omogući i realni iskaz trenutne (tržišne) vrijednosti imovine, obveza i kapitala. Vremenom je kreativno računovodstvo poprimilo različite pojavne oblike. Oblici u kojima se najčešće pojavljuje su: upravljanje zaradama (eng. Earnings management), nasilno (agresivno) računovodstvo (eng. Agresive Accounting), izravnavanje zarada (eng. Income smoothing) i lažiranje računovodstvenih izvještaja ili prevarantsko računovodstveno izvještavanje (eng. Fraudulent financial reporting), dok se kao najčešće primjenjivane tehnike kreativnog računovodstva u literaturi navode tehnike: računovodstva „velikog čišćenja“ (eng. Big-bath Accounting), stvaranja rezervi u „kasici“ (eng. Cooke-jar reserves), priznavanja prihoda unaprijed, odgađanja priznavanja troškova, kapitalizacije troškova materijalne i nematerijalne imovine i dr.

Svrha ovog rada jeste ukazati na značaj skrivanja dobiti, kao obliku upravljanja zaradama, te tehnici kreativnog računovodstva „velikog čišćenja“, kao instrumentu za provođenje navedenog postupka. S tim u vezi, cilj rada bi bio kreiranje modela za otkrivanje računovodstva „velikog čišćenja“ u finacijskim izvještajima, s posebnim osvrtom na segment agresivnog otpisivanja potraživanja. Rad se sastoji iz pet dijelova. Prvi dio razmatra kreativno računovodstvo i razvoj forenzičkih istraživanja. Predmet drugog dijela jeste razrada teorijskog aspekta analitičkih postupaka, tehnika i modela svojstvenih forenzičko računovodstvenim istragama. U trećem dijelu se razmatra računovodstvo „velikog čišćenja“. Predmet četvrtog dijela jeste kreiranje modela za otkrivanje računovodstva „velikog čišćenja“ u finacijskim izvještajima, dok se u petom dijelu provodi testiranje modela na studiji slučaja.

Ključne riječi: *kreativno računovodstvo, tehnika „velikog čišćenja“, agresivni otpis potraživanja, data mining, Benfordov zakon*

JEL: M41, M49

izv. prof. dr. sc. Hrvoje Perčević
Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, RH
hpercevic@efzg.hr

Marina Mićin, mag. oec.
Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, RH
mmicin@efzg.hr

MODEL RAČUNOVODSTVENOG IZVJEŠTAVANJA O TROŠKOVIMA KVALITETE UZ NJIHOV OBRAČUN NA BAZI AKTIVNOSTI

Pregledni rad

Sažetak

U današnjim, sve izraženijim, konkurentskim uvjetima na tržištu, kvaliteta proizvoda i usluga jedan je od ključnih faktora generiranja prihoda i ostvarivanja prihvatljive razine profitabilnosti poslovnih subjekata. Upravo zbog toga proces upravljanja kvalitetom proizvoda i usluga predstavlja jednu od ključnih pretpostavki uspješnog rasta i razvoja poslovnih subjekata u suvremenim poslovnim uvjetima. Osiguranje kvalitete proizvoda ostvaruje se uvođenjem adekvatnog sustava praćenja kvalitete pri čemu sam proces uvođenja i održavanja efikasnog sustava praćenja kvalitete rezultira određenim troškovima. Utvrđivanjem, praćenjem i analizom troškova kvalitete menadžment poslovnog subjekta može generirati relevantne informacije o kvaliteti proizvoda i usluga. Računovodstvena funkcija u tom kontekstu ima zadaću osigurati kvalitetan sustav praćenja i izvještavanja o troškovima kvalitete. Za potrebe računovodstvenog praćenja i izvještavanja o troškovima kvalitete, troškovi kvalitete se razvrstavaju u četiri temeljne skupine i to na troškove prevencije, troškove ispitivanja, te interne i eksterne troškove propusta. Temeljni cilj ovog rada je prezentirati postojeći model računovodstvenog izvještavanja o troškovima kvalitete temeljeno na primjeni ABC metode kojim se omogućava detaljniji uvid u strukturu i distribuciju troškova kvalitete u cilju utvrđivanja prihvatljivosti kvalitete proizvoda poslovnih subjekata.

Ključne riječi: TQM, trošak kvalitete, ABC

JEL:M41

prof.dr.sc. Duško Šnjegota

Ekonomski fakultet Banja Luka, Univerzitet Banja Luka, BiH

dusko.snjegota@efbl.org

DOMETI I OGRANIČENJA U RAZVOJU EKSTERNE JAVNE REVIZIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Pregledni rad

Sažetak

Razvoj funkcije eksterne javne revizije, kao dio sveukupne eksterne revizije, nužno je promatrati kao dugoročni, kontinuirani proces koji mora da prođe kroz različite razvojne faze. To se najbolje prepoznaje u neminovno postepenoj izgradnji nužnih kapaciteta za reviziju, posebno kvalitetnog kadrovskog potencijala, postepenom ulasku u različite oblike eksterne javne revizije, postepenom povećanju razine razumijevanja stvarne uloge i dometa eksternih javnih revizora, itd. U uvjetima ekonomske i finansijske krize, posebno kada postoji izražena percepcija o visokom nivou korupcije i drugih nezakonitih pojava u javnom sektoru, u javnosti se snažno artikulira potreba efikasnog utvrđivanja odgovornosti (prije svega krivične) osoba koje rukovode aktivnostima entiteta javnog sektora. Iz perspektive realno mogućeg utjecaja eksterne javne revizije na zakonitost i pravilnost u poslovanju entiteta javnog sektora, do posebnog izražaja dolazi revizija usklađenosti. Međutim, upravo stvarni i realni dometi revizije usklađenosti predstavljaju jedan od najvećih izazova pred kojim se nalaze eksterni javni revizori, jer ova vrsta revizije je nesumnjivo najviše udaljena od izvornih načela i principa eksterne revizije a najviše se, u odnosu na druge oblike eksterne revizije, približava oblastima za koje tradicionalni eksterni revizori, po prirodi stvari, nemaju niti mogu da imaju dovoljno profesionalnih znanja i vještina. S druge strane, najveći doprinos unapređenju sistema upravljanja javnim sredstvima u nekom pravnom entitetu eksterni javni revizori mogu dati kroz obavljanje kvalitetnih i svrsishodnih revizija učinka, kao jednog od tri oblika eksternih revizija prepoznatih kroz relevantni globalni okvir međunarodnih standarda revizije. Fokus ove revizije je u ocjeni ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti u funkcioniranju entiteta javnog sektora i jedino ova revizija može da pokaže da li se, inače nedostajuća javna sredstva, koriste za zaista opravdane namjene i u skladu s utvrđenim strategijama i programima na određenim razinama vlasti.

Ključne riječi: *eksterna javna revizija, revizija usklađenosti, revizija učinka, ekonomska i finansijska kriza, korupcija*

JEL: M420

prof. dr. sc. Boris Tušek

Ekonomski fakultet Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, Republika Hrvatska
btusek@efzg.hr

ODNOS IZMEĐU REVIZIJSKOG ODBORA I INTERNE REVIZIJE – POSTOJEĆE STANJE I IZAZOVI U HRVATSKIM PODUZEĆIMA

Pregledni rad

Sažetak

Funkcija interne revizije je nezamjenjiv resurs i izvor informacija za revizijski odbor. Drugim riječima, ostvarivanje brojnih obveza i odgovornosti revizijskog odbora nije moguće bez odgovarajuće komunikacije i suradnje s internom revizijom. S druge strane, jedan od ključnih čimbenika uspješnog funkcioniranja interne revizije u nekoj organizaciji je podrška koju revizijski odbor pruža funkciji interne revizije i njezinom djelovanju. Revizijski odbor može imati ključnu ulogu u podržavanju djelovanja funkcije interne revizije u poduzeću što istodobno ima pozitivan utjecaj na kvalitetu informacijske podloge koju interna revizija pruža revizijskom odboru radi ostvarivanja njegovih nadzornih uloga. Djelovanje funkcije interne revizije i revizijskog odbora u poduzeću od iznimne je važnosti za dobru praksu korporativnog upravljanja. U ovom radu analiziraju se relevantna teorijska obilježja povezanosti između revizijskog odbora i interne revizije uključujući i rezultati odabranih empirijskih istraživanja.

Ključne riječi: *revizijski odbor, funkcija interne revizije, korporativno upravljanje*

JEL: M42, G34

prof.dr.sc. Vesna Vašiček

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska
vvasicek@efzg.hr

USKLAĐENOST FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA PRORAČUNA I PRORAČUNSKIH KORISNIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ S MEĐUNARODNIM RAČUNOVODSTVENIM STANDARDIMA ZA JAVNI SEKTOR

Pregledni rad

Sažetak

Istraživanje se bavi usporedbom strukture i sadržaja financijskih izvještaja koji se sastavljaju sukladno nacionalnom zakonodavstvu i propisanom računovodstvenom i izvještajnom okviru u odnosu na strukturu i sadržaj financijskih izvještaja prema Međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor (u daljem tekstu MRSJS). U razmatranje su uzeti standardi koji se izravno tiču financijskog izvještavanja, nekonsolidiranog, a to su: MRSJS 1 Prezentiranje financijskih izvještaja i MRSJS 2 Izvještaji o novčanom toku.

Cilj i svrha istraživanja je utvrditi razinu usklađenosti propisanog računovodstvenog i izvještajnog okvira s MRSJS. Relevantnost istraživanja proizlazi iz činjenice da je Republika Hrvatska s članstvom u Europskoj uniji preuzela, između ostalog, i obvezu harmonizacije državnog računovodstva³, financijskog izvještavanja državnih jedinica i državne statistike sa zahtjevima Europske unije. Utvrđivanje i analiza razlika između izvještavanja na nacionalnoj razini i međunarodnoj te Europskoj razini preduvjet je za poduzimanje aktivnosti u cilju smanjivanja razlika u kontekstu što uspješnije harmonizacije izvještavanja koje postaje obveza s članstvom u Europskoj uniji. S druge strane, relevantnosti istraživanja pridonosi i činjenica da je unapređenje proračunskog računovodstva i financijskog izvještavanja u funkciji stvaranja kvalitetnog temelja za razvoj internog računovodstva kao informacijske osnovice za donošenje odluka i učinkovitost novog javnog menadžmenta. Istraživanje je kvalitativne naravi i temelji se na proučavanju relevantnih izvora (zakonskog okvira, MRSJS) i istraživanju značaja objava prema jednom i drugom izvoru te kvantitativne naravi u istraživanju sličnosti i razlika pri čemu je upotrijebljena formula koja u odnos stavlja broj elemenata definiran kroz nacionalnu regulativu u odnosu na broj elemenata definiran kroz MRSJS. Dodatno se, kroz ovo istraživanje uočava koje su objave financijskih izvještaja prema MRSJS zahtjevnije za primjenu na nacionalnoj razini i iz kojih razloga.

Ključne riječi: *financijski izvještaji proračuna, usklađenost, Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor*

JEL: M40

izv.prof.dr.sc. Davor Vašiček

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Republika Hrvatska
dvasicek@efri.hr

izv.prof.dr.sc. Ivana Dražić Lutilsky

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska
idruzic@efzg.hr

doc.dr.sc. Tatjana Jovanović

Fakultet za upravu Sveučilišta u Ljubljani, Republika Slovenija
tatjana.jovanovic@fu.uni-lj.si

KOMPARACIJA RAČUNOVODSTVENIH SUSTAVA JAVNOG ZDRAVSTVA REPUBLIKE HRVATSKE, SLOVENIJE I BOSNE I HERCEGOVINE

Pregledni rad

Sažetak

Visoki udio u javnim rashodima, specifičnosti financiranja i složenost obavljanja djelatnosti javnog zdravstva iziskuju kvalitetan računovodstveni model i sustav financijskog izvještavanja. U radu se prezentiraju rezultati komparativne analize normativnih okvira, informacijskih mogućnosti i ograničenja aktualnih sustava računovodstva i eksternog financijskog izvještavanja subjekata javnog zdravstva u Republici Hrvatskoj, Sloveniji i Bosni i Hercegovini. Opći je zaključak provedenih istraživanja da analizirani sustavi u svojim normativnim postavkama daju relativno pouzdanu informacijsku podlogu za eksterno izvještavanje. Ovaj zaključak proizlazi iz činjenice da zdravstvene ustanove u Republici Sloveniji i Bosni i Hercegovini koriste za evidenciju poslovnih događaja obračunsku osnovu dok se u Republici Hrvatskoj koristi modificirana obračunska osnova. Hrvatski model, zbog primjenjene modifikacije u priznavanju prihoda i dijela rashoda ne odražava u potpunosti stvarni financijski rezultat i financijski položaj, no određenim se reklasifikacijama ova informacijska manjkavost može otkolniti.

Što se tiče relevantnosti računovodstvenih informacija i financijskih izvještaja pri praćenju javnozdravstvene potrošnje te donošenju ekonomskih, socijalnih i političkih odluka na makro razini, konstatira se niska razina jer se prema resornim ministarstvu i izvorima financiranja (lokalnoj i središnjoj državi) dodatno izvještava po računovodstvenoj osnovi na kojoj se temelji donošenje proračuna (novčanoj osnovi ili po modificiranoj obračunskoj osnovi ili po obje osnove). Tako s aspekta ključnih eksternih korisnika računovodstvenih informacija, propisani računovodstveni i izvještajni sustavi pokazuju određena ograničenja u osiguravanju cjelovite informacije koja omogućava učinkovitu kontrolu raspolaganja javnim dobrima i razvoj financijskog menadžmenta uvođenjem standarda odgovornosti.

U radu se sažeto prikazuje razvoj te iznosi ocjena stanja i poželjni pravci razvoja sustava računovodstva za potrebe praćenja poslovanja u djelatnosti javnog zdravstva.

Ključne riječi: *sustav računovodstva, računovodstvene informacije, financijski izvještaji, javno zdravstvo*

JEL: M40

prof. dr. sc. Lajoš Žager

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Republika Hrvatska
lzager@efzg.hr

prof. dr. sc. Danimir Gulin

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Republika Hrvatska
dgulin@efzg.hr

IMAMO LI NOVI PRISTUP IZRAČUNA OBRITNOG KAPITALA I POKAZATELJA LIKVIDNOSTI?

Pregledni rad

Sažetak

Godinama je narušavan izračun obrtnog (radnog) kapitala, kao i koeficijenta tekuće likvidnosti. Računovodstvena praksa potvrdila je nerealno iskazivanje pokazatelja tekuće likvidnosti. Ovo revidiranje izračuna obrtnog kapitala, kao i pokazatelja tekuće likvidnosti važno je iz najmanje 2 razloga: (a) pravilan izračun pokazatelja tekuće likvidnosti bitna je pretpostavka kvalitetnijeg procesa poslovnog odlučivanja poduzetnika, i (b) relevantan izračun ovih pokazatelja bitan je zbog relevantne procjene ulaganja investitora i vjerovnika. Ovo istraživanje ne razmatra utjecaj razlike starog (trošak) i novog (fer vrijednost) modela mjerenja bilančnih pozicija na izračun obrtnog kapitala, pokazatelja likvidnosti i drugih relevantnih pokazatelja. Međutim, problem mjerenja po fer vrijednosti potrebno je uvijek imati na umu kao determinantu kvalitete inputa za izračun pokazatelja. Svrha ovog istraživanja je doći do zaključka: je li razlika u iskazivanju bilance po tradicionalnom modelu (MSFI) i nestandardiziranom modelu iskazivanja bilance (nije u skladu s MSFI) implicira drugi (novi) pristup izračuna obrtnog kapitala i pokazatelja likvidnosti.

Ključne riječi: *obrotni kapital, pokazatelji likvidnosti, novi pristup;*

JEL: M40,

prof. dr. sc. Katarina Žager

Ekonomski fakultet, Trg J. F. Kennedyya 6, 10 000 Zagreb, Hrvatska
kzager@efzg.hr

doc. dr. sc. Sanja Sever Mališ

Ekonomski fakultet, Trg J. F. Kennedyya 6, 10 000 Zagreb, Hrvatska
ssever@efzg.hr

dr. sc. Nikolina Dečman

Ekonomski fakultet, Trg J. F. Kennedyya 6, 10 000 Zagreb, Hrvatska
ndecman@efzg.hr

ZNAČAJ KODEKSA PROFESIONALNE ETIKE ZA DJELOVANJE RAČUNOVOĐA I REVIZORA

Pregledni rad

Sažetak

U poslovnom svijetu sve se više pažnje posvećuje pitanju etike, a u cilju zaštite pojedinih profesija donose se različiti zakoni, propisi kao i kodeksi profesionalne etike. Temeljna uvjerenja i sustavi o vrijednostima koje primjenjuju računovođe i revizori utječu na njihov rad, a posljedično tome i na stvaranje povjerenja u rezultate njihovog rada. Budući da su upravo računovođe osobe koje su, između ostalog, zadužene za osiguravanje točnih i pouzdanih informacija važno je istaknuti da su određene etičke norme u njihovom ponašanju značajne za prosudbu vjerodostojnosti i kvalitete njihovog djelovanja. U tom smislu u radu su detaljno analizirane temeljne odrednice Kodeksa etike za profesionalne računovođe razvijenih od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Za pretpostaviti je, kako primjena međunarodnog kodeksa profesionalne etike doprinosi kvaliteti i unificiranju djelovanja računovođa i revizora širom svijeta. Međutim, nije nevažno i kakvi su stavovi budućih računovođa i revizora (studentata) o temeljnim etičkim pitanjima, jer o njihovoj razini svijesti i primjeni etičkih načela ovisi razvoj i napredak računovodstvene i revizijske profesije u budućnosti. S tim u svezi, u radu su prezentirani najvažniji rezultati empirijskog istraživanja studentske percepcije primjene moralnih i etičkih načela u području računovodstva i revizije. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju relativno visoku razinu svjesnosti budućih računovođa o važnosti primjene najviših standarda etike što ohrabruje i ulijeva povjerenje u jačanje integriteta računovodstvene i revizijske profesije i u budućnosti.

Ključne riječi: *Kodeks etike za profesionalne računovođe, kvaliteta rada, računovođe, revizori*

JEL: M41, M42

prof.dr.sc. Igor Živko

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru, BiH

igor.zivko@sve-mo.ba

prof.dr.sc. Zora Marijanović

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru, BiH

zora.marijanovic@sve-mo.ba

doc.dr.sc. Josipa Grbavac

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru, BiH

josipa.spajic@sve-mo.ba

RIZICI U POSLOVANJU – UPRAVLJANJE PRISTUPOM FINACIJA I RAČUNOVODSTVA

Pregledni rad

Sažetak

Okruženje u kojemu poduzeća posluju postaje sve neizvjesnije i dinamičnije. Razlozi za mijenjanje okruženja nalaze se u stalnoj promjeni poslovnih uvjeta, inovacijama, globalizaciji i primjeni IT u poslovnim aktivnostima. Sustav upravljanja rizikom predstavlja sustav koji pomaže poduzećima razviti kapacitete za anticipiranje promjena i pripremiti se za promjene koje mogu imati negativne posljedice na poslovanje. Poseban interes predstavljaju financijski rizici i njihovo upravljanje u poduzećima. Potreba da financijski rizici i njihovo upravljanje u poduzećima bude predmet istraživanja posebno naglašava financijska kriza iz 2008. godine. Posebno je bitno analizirati praćenje rizika kroz sustav upravljanja rizikom i njegovo evidentiranje u računovodstvu te izvještavanja o poslovnim rizicima za unutarne i vanjske korisnike i formama tih izvještaja.

Ključne riječi: *poduzeća, rizici, upravljanje, izvještavanje.*

JEL: G 320, M40